

23.2.2018

Animalian pääkaupunkiseudun alueosaston

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausuntomme pääviesti on, että eläinten on saatava toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään. Liikkumista rajoittavat parsinavetat ja emakkohäkit on siten kiellettävä. Samasta syystä turkistarhaus on lakkautettava kokonaan. Lisäksi laidunnus on säädettävä pakolliseksi kaikille naudoille. Jatkuva juomaveden saanti on taattava kaikille eläimille.

Eläinten kyvyistä ja hyvinvoinnin edellytyksistä on saatu paljon uutta tutkimustietoa, ja tämä tulee huomioida laissa.

Myös kansalaisten vaatimukset eläinsuojelulle ovat kasvaneet. Vuonna 2016 julkaistun eurobarometrin mukaan 90 prosenttia suomalaisista vastaajista ajattelee, että tuotantoeläimiä tulisi suojella nykyistä paremmin ja 99 prosenttia kansalaisista ajattelee, että tuotantoeläinten hyvinvointi on tärkeää.

Lähteet

European Union 2015: Special Eurobarometer 442: Attitudes of Europeans towards Animal Welfare. https://data.europa.eu/euodp/data/dataset/S2096_84_4_442_ENG.

2 Johdanto

Parsinavetat

Suomessa on nykyään sallittua pitää lehmiä ympärivuorokautisesti kaulastaan paikalleen kytkettynä parsissa, jolloin niillä ei ole mahdollisuutta kääntyä tai liikkua, ne voivat vain seisoa ja maata. Puolet Suomen lypsylehmistä elää vielä parsinavetoissa.

Uudessa eläinlakiehdotuksessa lypsylehmien parsinavetoihin ei esitetä muutosta. Vapaan liikkumisen, kehonhuollon ja sosiaalisen kanssakäymisen salliva pihattonavetta on kuitenkin eläimelle olennaisesti parressa seisomista parempi pitopaikka ja vastaa nykyajan käsitystä eläimenpidon vähimmäisvaatimuksista. Siirtymistä parsinavetoista pihattoihin on syytä vauhdittaa lailla siten, että parsinavetoista luovutaan siirtymäajalla kokonaan. Tämä selkeyttäisi tilanteen myös maatalousyrittäjille.

Laidunnus

Laidunnuksesta on eläinlaissa säädetty, että parsinavettalehmien on nykyisin saatava ulkoilla kesäkaudella 60 päivää joko laitumella tai muussa jaloittelutilassa, mutta veloitteeseen

myönnetään poikkeuslupia. Vuonna 2017 Itä-Suomen aluehallintoviraston tarkastuksessa ilmeni, että lehmät päästettiin 60 päiväksi ulkoilemaan vain kolmanneksella maakunnan tarkastetuista tiloista. Lähes puolet alueen parsinavettojen lehmistä ei päässyt ulkoilemaan saati laitumelle lainkaan ja 21 prosentilla tiloista ulkoilutus oli puutteellista.

Paitsi parsi- ja myös pihattonavettojen lehmille on uudessa laissa taattava oikeus päästä ulos laitumelle. Lakiin on säädettävä velvoite päästää kaikki naudat kesäisin laitumelle ilman poikkeuksia, myös pihatossa elävät sekä ne, jotka nykyisin ulkoilevat laitumen sijasta vain tarhassa. Laiduntaminen on jaloittelutarhaan verrattuna eläimen terveydelle ja hyvinvoinnille huomattavasti parempi vaihtoehto. Laidunnusvelvoitteen toteutumista on valvottava tiukasti, eikä perustamislupia tule antaa navetoille, jotka eivät suuren kokonsa tai hankalan sijaintinsa vuoksi pysty laidunnusta järjestämään.

Emakkohäkit

Emakkosikoja on nykyään sallittua pitää kääntymisen ja luontaisen käyttäytymisen estävissä häkeissä lähes puolet ajasta: ensin tiineytyshäkissä 4 viikkoa siemennyksen jälkeen ja myöhemmin porsitushäkissä 4–5 viikkoa, ja tämä toistuu kahdesti vuodessa. Häkissä pitäminen on erittäin vahingollista sikojen henkiselle ja fyysiselle terveydelle, se haittaa niiden lajityypillistä käyttäytymistä, eikä sille ole tuotannollisia perusteita.

Uudessa lakiehdotuksessa esitetään kieltoa emakoiden pidempiaikaiselle tiineytyshäkeissä pitämiseksi, mutta porsitushäkeistä ei oltaisi luopumassa lainkaan.

Sekä tiineytys- että porsitushäkeistä tulee luopua siirtymäajalla kokonaan. Emakoiden pito tiineytys- ja porsitushäkeissä heikentää merkittävästi niiden hyvinvointia ja haittaa niiden lajinmukaista käyttäytymistä. Eläinten hyvinvointia ei voi mitätöidä tuotannollisin ja taloudellisin perustein.

Turkistarhaus

Suomessa sallitaan tällä hetkellä edelleen turkistarhaus. Tarhattavia lajeja ovat naali, kettu, minkki ja supikoira, jotka ovat villejä, aktiivisia petoeläimiä. Tyypillinen turkiseläinhäkki ei täytä näiden eläinten hyvinvointitarpeita juuri millään lailla. Häkit ovat verkkopohjaisia ja niin pieniä, että eläin ei niissä pysty juoksemaan tai hyppimään ketuille lajityypillisestä kaivamisesta ja minkkien uimisesta puhumattakaan. Häkki rajoittaa olennaisesti eläimen mahdollisuutta myös muuhun lajityypilliseen käyttäytymiseen kuten supikoirien talviuuneen sekä elinikäiseen sitoutumiseen samaan puolisoon ja poikasten hoitamiseen perheenä.

Uudessa lakiehdotuksessa turkiseläinten pitopaikan vaatimuksia ei tuoda lainkaan esille, vaikka tämänhetkiset pitopaikat eivät täytä uudessa laissa esitettyjä yleisiä vaatimuksia eläinten pitopaikoille.

Koska häkkikasvatuksessa ei ole mahdollista tarjota turkiseläimille niiden tarvitsemaa tilaa ja lajityypillisiä elinolosuhteita, tulee turkistarhaus kieltää siirtymäajalla kokonaan.

Juomavesi

Nykyinen eläinsuojelulaki ei takaa jatkuvaa vedensaantia kaikille eläimille. Juominen silloin kun janottaa on perustarve, ja puhtaan juomaveden jatkuvan saannin tulisi olla ehdoton itsestäänselvyys kaikille ihmisen hoidossa oleville eläimille vuodenajasta riippumatta, myös talviolioissa tarhoissa eläville koirille, poroille, naaleille, ketuille, minkeille ja supikoirille.

Uuteen eläinlakiin on kirjattava velvoite jatkuvasta juomaveden saannista kaikille eläimille pysyvillä eläintenpitopaikoilla.

Lähteet

Itä-Suomen aluehallintovirasto 2017: Lypsikkien kesälaiduntamisessa paljon parannettavaa. https://www.avi.fi/web/avi/-/lypsikkien-kesalaiduntamisessa-paljon-parannettavaa-ita-suomi-#.WngYV_yYNdh.

Maa- ja metsätalousministeriö 2017: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. http://mmm.fi/documents/1410837/6017006/Luonnos_Hallituksen+esitys+laiksi+el%C3%A4inten+hyvinvoinnista_+21.12.2017.pdf/b8bca450-95a8-463e-bfe0-78135f0dc679.

3 Perustelut

Lakiehdotuksen sisäiset ristiriidat

Lakiehdotuksen perusteluissa uuteen tieteelliseen tietoon eläinten hyvinvoinnista ja käyttäytymisestä vedotaan useaan otteeseen, esimerkiksi seuraavassa kohdassa:

Nykytiedon mukaan eläinten hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypillistä käyttäytymistä. – – Näiden tarpeiden toteuttamiseen eläimellä on vahva sisäsyntyinen tarve siitä riippumatta, millaisessa ympäristössä eläintä pidetään. (s.1)

Lisäksi lakiehdotuksen yleisperusteluissa todetaan:

Eläinten hyvinvoinnista saatava tieto on lisääntynyt jatkuvasti ja laajentanut käsitystämme eläinten kyvyistä ja tarpeista. Lain tavoitteiden ja sisällön tulisikin peilata yhteiskunnassa vallitsevaa tahtotilaa suhtautumisessa eläimiin ja niiden hyvinvointiin. (s. 25)

Esille tuodaan myös kansalaisten muuttuneet asenteet eläimiä kohtaan:

Eläinsuojelulain säätämisen jälkeen käsitykset eläinten asemasta ja suojelutarpeesta ovat muuttuneet voimakkaasti yhteiskunnassa. – – Myös kansalaisten näkemykset eläimille kuuluvasta arvosta sekä eläinten kohtelusta ovat muuttuneet paljon parin viime vuosikymmenen aikana. (s. 6)

Yllä mainituista lakiluonnoksen kirjauksista huolimatta ehdotuksessa esitetään poikkeuksia, jotka ovat suuressa ristiriidassa uuden eläinten hyvinvointia koskevan tutkimustiedon ja ihmisten asenteiden kanssa. Poikkeukset koskevat merkittäviä tuotantoeläinryhmiä: emakoita ja lypsylehmiä. Lakiehdotus sallii yhä lehmien pidon parressa ja sikojen pidon emakkohäkeissä. Syyksi näille poikkeuksille esitetään tuotannolliset ja taloudelliset seikat. Lakiehdotuksessa ei myöskään puututa turkistarhaukseen eikä ehdoteta minkäänlaisia parannuksia turkiseläinten hyvinvointiin.

Lakiehdotuksen perusteluissa tuodaan esille eläinten kunnioittaminen, jonka taustalla on ajatus eläinten itseisarvosta. Tämä ilmenee esimerkiksi seuraavassa kohdassa:

Voimassa olevan lain ja eläintensuojelun yleisenä peruslähtökohtana on, että ihmisellä on moraalinen velvollisuus kunnioittaa kaikkia eläimiä ja ottaa huomioon niiden kyky muistaa ja tuntea kärsimystä. Eläin tuntevana olentona on tunnustettu myös EU:n perustamissopimuksessa ja se on otettava huomioon EU-lainsäädännön täytäntöönpanossa. Eläinten kunnioittamisen taustalla on ajatus siitä, että eläimellä on itseisarvo, joka on riippumaton eläimen arvosta ihmiselle. (s. 25)

Itse lakiehdotuksessa eläinten itseisarvoa ei kuitenkaan tunnusteta lainkaan, minkä lisäksi ehdotuksessa mainitaan, että

lakiin kirjattu eläimen arvo ja kunnioitus ei tekisi eläimestä oikeussubjektia, ei muuttaisi eläimen esineoikeudellista asemaa eikä lähtökohtaisesti suojaisi eläimen elämää. (s. 36)

Kaiken kaikkiaan lakiehdotusta leimaa ristiriita eläinten paremman hyvinvoinnin ja aseman sekä tuotannollisten ja taloudellisten seikkojen välillä. Lain perusteluihin kirjatut tavoitteet eläinten tarpeesta toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään mitätöidään huomattavilla poikkeuksilla, jotka koskevat suurta määrää tuotantoeläimiä: sikoja, lypsylehmiä ja turkiseläimiä.

Lähteet

Maa- ja metsätalousministeriö 2017: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

http://mmm.fi/documents/1410837/6017006/Luonnos_Hallituksen+esitys+laiksi+el%C3%A4inten+hyvinvoinnista_+21.12.2017.pdf/b8bca450-95a8-463e-bfe0-78135f0dc679.

Eettiset syyt

Lakiehdotuksen lähtökohtana tulee olla eläinten itseisarvo. Ihmisten on turvattava eläinten lajinmukainen ja yksilökohtainen hyvinvointi.

Yhteiskunnassa jokaisella eläimellä on oltava itseisarvo, jota kunnioitetaan. Eläimen arvoa ei tule sitoa siitä saatavaan hyötyyn. Kaikille eläimille täytyy taata tietyt perusoikeudet, kuten oikeus toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeita. Taloudelliset seikat eivät saa olla syytä eläinten hyvinvoinnin heikentämiseen.

Eläimet ovat yhteiskunnassamme kaikkein heikoimpia. Ne eivät pysty itse vaikuttamaan omaan asemaansa, joten meillä ihmisillä on velvollisuus muokata lainsäädäntöä, asenteita ja tapoja siten, että eläinten oikeudet tunnustetaan ja niitä kohdellaan yksilöinä arvokkaasti ja hyvin. Siksi tarvitaan lakia, joka tuo eläinten hyvinvointiin aitoja parannuksia.

Eläinten hyvinvointiin liittyvä tutkimus

Parsinavetat

Parteen kytkeminen aiheuttaa nautojen hyvinvoinnille monia vakavia ongelmia. Eläimen ei ole mahdollista toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään parteen kytkettynä.

Nauta ei juurikaan pysty liikkumaan parressa. Liikkumattomuuden takia eläimen lihaskunto heikkenee eikä se voi huoltaa kehoaan naudoille luontaisella tavalla nuoleamalla ja rapsuttamalla. Kytkeminen tekee eläimen makuulla olosta epämukavaa ja sen mahdollisuus kunnolliseen lepoon heikkenee. Monet parsinavetat on rakennettu aikana, jolloin tuotantoeläiminä käytettävät lehmät ovat olleet kooltaan nykyistä pienempiä. Näin ollen parret ovat usein liian pieniä nykyisten nautojen kokoon nähden, mikä aiheuttaa eläimille muun muassa utarevammoja.

Parteen kytkemisestä seuraa yllä mainittujen fyysisten haittojen lisäksi psyykkisiä ongelmia. Nauta on laumaeläin, jolle sosiaalinen vuorovaikutus on erittäin tärkeää. Kytkettynä nauta ei kuitenkaan voi harjoittaa sosiaalista kanssakäymistä muiden nautojen kanssa. Parsinavetoissa kytkettynä olevilla naudoilla on havaittu myös stereotyyppistä käyttäytymistä kuten kielen pyörittelyä, joka voi johtua kytkemisen aiheuttamasta turhautumisesta.

Laiduntaminen

Laidunnus edistää ja parantaa lehmien hyvinvointia monella tavoin. Liikunta ulkona parantaa eläinten sorkkien ja lihasten kuntoa. Laitumella lehmän on mahdollista levätä ja syödä vapaasti. Lisäksi lehmät voivat laitumella elää laumaelämää, mikä ylläpitää niille luontaista sosiaalista kanssakäymistä.

Emakkohäkit

Emakolla on voimakas lajinmukainen ja sisäsyntyinen tarve rakentaa poikasilleen pesä. Se ei ole mahdollista häkkiporsituksessa. Sika on aktiivinen eläin, jonka lajinomaiseen käyttäytymiseen kuuluu ympäristön tutkiminen. Emakko viettää tiineytys- ja porsimishäkeissä jopa 9 viikkoa jokaisen porsimisen yhteydessä, joten häkissä olon haitat ovat pitkäkestoisia.

Emakkohäkissä sika ei pysty juuri liikkumaan eikä lainkaan kääntymään. Tästä johtuen sen jalkalihakset heikentyvät eikä se pääse laskeutumaan hallitusti makuulle. Liikkumattomuus aiheuttaa emakolle jalkasairauksia ja tulehduksia. Emakkohäkeissä pidettävillä emakoilla on myös todettu stereotyyppistä käyttäytymistä kuten häkin putkien pureskelua, joka johtuu lajityypillisen käyttäytymisen estymisen aiheuttamasta turhautumisesta.

Emakon terveys vaikuttaa myös poikasten hyvinvointiin. Porsaat jäävät helposti emakon alle, kun sen lihaskunto on heikentynyt eikä se häkissä pysty liikkumaan normaalisti. Emakkohäkissä elävä sika on usein levoton ja stressaantunut, mikä pitkittää porsimista, aiheuttaa porsaskuolemia synnytyksessä ja voi estää porsaita imemästä.

Tutkimusten mukaan karsinassa vapaaporsituksessa syntyneet porsaat kasvavat paremmin ja ovat terveempiä kuin emakkohäkissä pidettävän emon porsaat. Hyvinvoiva emakko jaksaa hoitaa ja imettää porsaitaan, ja se tuottaa runsaasti maitoa. Vapaaporsituksessa porsaita kuolee synnytyksen yhteydessä vähemmän kuin emakkohäkissä.

Poikasten kokonaiskuolleisuudessa ei ole todettu eroja häkki- ja vapaaporsituksen välillä, joten emakkohäkki ei elinkeinon tuottavuudenkaan puolesta ole kannattava valinta.

Emakoiden yhteiskarsinasta poistaminen ja tiineytyshäkkiin siirtäminen lakiehdotuksen salliman neljän päivän ajaksi saattaa aiheuttaa tappeluita ja välienselvittelyjä joka kerta, kun emakot päästetään häkistä takaisin yhteiskarsinaan muiden emakoiden seuraan. Tiineytyshäkit rikkovat laumahierarkiaa ja lauman sisäistä harmoniaa.

Lisäksi pelkkä häkkien olemassaolo saattaa joissakin tapauksissa johtaa väärinkäytöksiin, koska viranomaisten ei ole mahdollista aukottomasti valvoa kaikkien emakoiden häkissäpitoaikoja. Häkkirakenteiden poistaminen on ainoa tapa taata eläinten hyvinvointi.

Turkistarhaus

Turkiseläiminä Suomessa käytettävät lajit eli naali, kettu, minkki ja supikoira ovat aktiivisia petoeläimiä, joiden liikunnan tarve on luontaisesti suuri. Ne eivät ole lajeina kesyyntyneitä ja siksi ne tarhattuinakin usein pelkäävät ihmistä. Turkiseläinten jalostus on keskittynyt ulkomuotoon kuten turkin laatuun eikä eläinten luonteeseen ja kesyyntymiseen.

Turkiseläinten pitopaikka eli verkkopohjainen, eläinten kokoon nähden liian pieni häkki on hyvin virikkeetön ympäristö. Se estää turkiseläinten lajityypillisen käyttäytymisen ja alentaa niiden hyvinvointia perustavanlaatuisella tavalla. Eläimet eivät voi toteuttaa saalistusviettiään, puolustaa reviiriään eivätkä muodostaa lajille tyyppillisiä sosiaalisia suhteita. Häkki estää lajinmukaisen liikkumisen lisäksi ketuille ominaisen tarpeen kaivaa maata, minkkien tarpeen uida sekä supikoirien luontaisen talviunen ja tarpeen huolehtia poikasista perheyhteisönä.

Kaikilla maassamme turkiseläimenä pidettävillä lajeilla on todettu tarhausolosuhteissa pelkoa, pentujen tappamista, stereotyyppistä käyttäytymistä, apatiaa sekä turkin ja raajojen puremista. Edellä mainitut ongelmat johtuvat siitä, että häkissä eläminen estää lajinmukaisen käyttäytymisen ja aiheuttaa turhautumista.

Häkkien verkkopohjat tuottavat eläimille myös suoria fyysisiä vammoja, kuten raajojen vääntymistä ja epämuodostumia. Eläimet ovat häkeissä pitkälti sääolosuhteiden armoilla. Ketut ja supikoirat eivät voi tarvittaessa suojautua kunnolla säältä, sillä niillä ei ole häkissä pesäkoppia poikimisaikaa lukuun ottamatta.

Eläinten huonosta voinnista turkistarhoilla kertoo myös se, että vuotuisissa otantaan perustuvissa eläinsuojelutarkastuksissa huomautuksia on saanut jopa yli puolet turkistarhoista.

Juomavesi

Juomaveden saanti on eläinten hyvinvoinnin perusedellytys. Kaikille eläimille pitäisi taata jatkuva juomaveden saanti niiden pysyvissä pitopaikoissa vaarantamatta niiden hyvinvoinnille arvokkaita tekijöitä, kuten eläinten talviaikaista ulkojaloittelua. Lakiluonnoksessa eläimelle ei taata vapautta juoda silloin, kun se haluaa ja niin paljon kuin se haluaa, mikä on vastoin lakia valmistelleen ohjausryhmän suositusta.

Vedensaanti on kriittinen tekijä eläimen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta, minkä vuoksi jatkuvan vedensaannin turvaaminen laissa on järkevää ja eettisesti perusteltua. Ruokinta vaikuttaa eläimen vedentarpeeseen: esimerkiksi teollisella rehulla ruokittujen porojen

vedentarve on monikymmenkertainen verrattuna pelkkää jäkälää syöviin poroihin. Eläimet haluavat juoda samalla kun ne syövät: esimerkiksi ponien on todettu juovan vettä eniten juuri ennen syömistä ja sen jälkeen. Laumaeläimet kuten lampaat haluavat juoda yhdessä muiden kanssa. Jos vettä on vapaasti saatavilla, monet eläimet juovat useaan otteeseen päivän mittaan. Vedentarve kasvaa muun muassa ympäristön lämpötilan noustessa, kovan fyysisen rasituksen aikana sekä imetyksen yhteydessä. Pakkasella lumen tai jään syöminen lisää eläimen energiantarvetta, joten esimerkiksi rekikoirille suositellaan silloin tarjottavaksi lämmintä vettä.

Lähteet

Animalia: Emakot ja porsaasat. <http://animalia.fi/tuotantoelaimet/emakot-ja-porsaasat>.

Animalia: Lypsylehmat. <http://animalia.fi/tuotantoelaimet/lypsylehmat>.

Animalia 2017: Miksi turkistuotanto on väärin?.

<http://animalia.fi/2017/10/24/miksi-turkistuotanto-vaarin>.

Animalia: Turkiseläinten hyvinvointiongelmät.

<http://animalia.fi/turkiselaimet/turkiselainten-hyvinvointiongelmät>.

Animalia 2017: Sikaemakon elämää porsasautomaattina.

<http://animalia.fi/2017/01/05/sikaemakon-elamaa-porsasautomaattina>.

Eläinten hyvinvointikeskus 2014: Selvitys nautojen parressa ja pihatossa pidon hyvinvointi- ja talousvaikutuksista.

<http://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2015/12/parsi-pihatto-selvitys-24.9.pdf>.

Evira: Tuotantoeläintiloilla tehtävät otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset.

<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelun-valvonta/otantaan-perustuvat-tarkastukset>.

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 2014: Tuotantoeläinten olennaiset käyttäytymistarpeet.

<http://www.elaintieto.fi/media/33830/TEHVNK-k%C3%A4ytt%C3%A4ytymistarpeet.pdf>.

Suomen Eläinlääkäriliitto 2017: Eläinsuojelulain uudistaminen tärkeää – laki saisi olla edistyksellisempi

<https://www.sell.fi/uutinen/elainsuojelulain-uudistaminen-tarkeaa-laki-saisi-olla-edistyksellisempi-paiv-126-tallenne>

Eläinten hyvinvointikeskus 2018: Jatkuva vedensaanti on hyvinvoinnin perusedellytys

<http://www.elaintieto.fi/jatkuva-vedensaanti-hyvinvoinnin-perusedellytys/>

Kansainvälinen kehitys

Kuten lakiehdotuksessa todetaan, eläin tuntevana olentona on tunnustettu EU:n

perustamissopimuksessa. Eläinten itseisarvo on tunnustettu laissa Alankomaissa ja Norjassa.

Lisäksi kirjauksia, joissa eläin erotetaan esineistä, on muun muassa Alankomaiden, Espanjan, Itävallan, Norjan, Saksan ja Sveitsin lainsäädännössä.

Turkistarhaus on kielletty seuraavissa valtioissa tai valtion osissa: Alankomaat, Belgian Vallonia ja Bryssel, Bosnia-Herzegovina, Brasilian Sao Paulo, Bulgaria, Iso-Britannia, Itävalta, Kroatia, Makedonia, Serbia, Slovenia ja Tsekki. Turkistarhaus on loppunut osittain tai on loppumassa kokonaan lain tiukennusten vuoksi Espanjassa, Italiassa, Japanissa, Ruotsissa, Saksassa, Sveitsissä, Tanskassa, Unkarissa ja Uudessa-Seelannissa. Lisäksi turkistarhauskielto on vireillä Luxemburgissa, Norjassa ja Puolassa. Useat suuret kansainväliset muotitalot kuten esimerkiksi Armani, Gucci ja Ralph Lauren ovat lopettaneet aitojen turkisten käytön tuotteissaan.

Joka vuosi Suomessa tapetaan noin neljä miljoonaa turkiseläintä. On häpeällistä, että Suomi on jäänyt täysin jälkeen kansainvälisestä kehityksestä. Uuden eläinsuojelulain on puuttuttava turkistarhaukseen ja huomioitava, että nykyinen valtioneuvoston asetus turkiseläinten suojelusta on riittämätön.

Tiineytyshäkit on kielletty Isossa-Britanniassa, Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa, porsitushäkit taas Itävallassa, Norjassa, Ruotsissa ja Sveitsissä. Parsinavetat on kielletty Norjassa ja Tanskassa, ja uusien parsinavettojen rakentaminen on ollut kiellettyä Ruotsissa vuodesta 2007 lähtien. Itävallassa on vuoden 2006 jälkeen pitänyt erikseen perustella parsinavetan rakentaminen ja pyytää siihen lupa ministeriöstä.

Lähteet

Animalia: Emakot ja porsaasat. <http://animalia.fi/tuotantoelaimet/emakot-ja-porsaasat>.

Animalia 2017: Sikaemakon elämää porsasautomaattina.

<http://animalia.fi/2017/01/05/sikaemakon-elamaa-porsasautomaattina>.

Animalia: Tarhauskiellot maailmalla.

<http://animalia.fi/turkiselaimet/tarhauskiellot-maailmalla>.

Animalia 2017: Tuottajajärjestö jakaa virhetietoa faktana.

<http://animalia.fi/2017/06/02/tuottajajarjesto-jakaa-virhetietoa-faktana>.

Animalia: Turkiseläimet. <http://animalia.fi/turkiselaimet>.

Animalia & SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto: Tavoite 5. Turkistarhaus on kiellettävä

<http://elainpolitiikka.fi/tavoite-5-turkistarhaus-on-kiellettava>.

Eläinten hyvinvointikeskus 2015: Tiineytyshäkeistä luopumisen tuotannolliset ja taloudelliset vaikutukset.

http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/elsulaki_tiineytyshakkiselvitys_2015_tammikuu.pdf/981d3016-3ebf-4b52-8eff-61ae646e3fc4.

Humane Society International: Global Fur Farm Bans.

http://www.hsi.org/world/united_kingdom/work/fur/facts/fur-farming-bans.html.

Maa- ja metsätalousministeriö 2009: Eläinten hyvinvointisäädökset Tuotantorakentamisessa.

http://mmm.fi/documents/1410837/1708293/elainten_hyvinvointisaadokset_tuotantorakentamisessa_2009.pdf.

SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto 2017: Emakkosikojen pitämisestä häkeissä on luovuttava.

<http://www.elainsuojelulaki.fi/emakkosikojen-pitamisesta-hakeissa-on-luovuttava>.

Taloudelliset seikat

Tuottajat hyötyvät tiukasta eläinlaista, koska eläintuotteista voidaan maksaa heille parempi hinta nykyistä eettisemmän tuotannon myötä. Kuluttajilla on selvä tarve saada lisää tietoa eläinten hyvinvoinnista kulutusvalintojensa pohjaksi. Useimmat kuluttajat olisivat valmiita maksamaan ainakin jonkin verran lisää siitä, että tuotantoeläinten hyvinvointi on perustasoa parempi ja että tuo tieto on saatavilla valintaa tehtäessä. Myös kaupan vaatimukset eläinten hyvinvoinnista kiristyvät jatkuvasti; esimerkiksi Lidl on ilmoittanut lopettavansa häkkikanaloiden munien myymisen ja useat kauppaketjut ovat sitoutuneet turkittomuuteen.

Tuotanto, jossa eläinten hyvinvointia arvostetaan suuresti, on Suomelle kilpailuvaltti. Viiteryhmämme ovat erityisesti muut pohjoismaat. Tässä kilpailussa Suomi on jäänyt pahasti jälkeen.

Jos kieltäisimme turkistarhauksen, emakkohäkit ja parsinavetat sekä päästäisimme kaikki naudat laitumelle, olisimme jo näillä toimenpiteillä kansainvälisen kehityksen kärjessä ja voisimme brändätä Suomen vakavasti otettavaksi eläinten hyvinvoinnin mallimaaksi esimerkiksi elintarvikkeiden viennissä. Suomen pohjoisissa tuotanto-olosuhteissa on turha yrittää kilpailla hinnalla ja tuottajia kurjistavalla bulkkituotannolla halpamaita vastaan. Suomessa kannattaa keskittyä hinnan sijasta laatuun. Kärkipaikka eläinten hyvinvoinnin suhteen on otettavissa, ja se palvelisi myös suomalaisten tuottajien ja koko elintarvikeketjun taloudellista etua.

Parsinavetoista luopumisen taloudelliset vaikutukset

Eläinten hyvinvointikeskuksen EHK:n selvityksen mukaan uusien parsinavettojen investointituen lopettaminen on mahdollista ilman merkittävää kustannushaittaa maidontuotantosektorille. Uusien parsinavettojen rakentaminen on jo nyt vähentynyt marginaaliseksi.

Parsinavetoista luopumisen investointikustannukset riippuvat siirtymäajoista. Ala on jo nyt omaan tahtiinsa siirtymässä parsinavetoista pihattoihin. EHK:n raportin sivulla 44 annetaan siirtymävauhdille eri kustannusskenaarioita lehmämäärän kehityksen mukaan. Karkeasti voidaan arvioida, että parsinavetoista luopuminen 10 vuoden siirtymäajalla edellyttää, että investointitukivaroja on käytössä noin 10 000 pihattonavettalehmäpaikan vuotuisen rakentamiseen.

Parsinavettojen käytöstä poistumiselle on eläinten hyvinvoinnin takia tarpeen määritellä laissa 10 vuoden takaraja.

Laidunnuksen tuotannolliset vaikutukset

Laiduntavat lehmät ovat terveempiä kuin lehmät, jotka eivät pääse laitumelle. Tutkimuksissa ei ole löydetty laiduntamiseen liittyviä merkittäviä hyvinvointihaittoja. Siten laiduntamattomuuden ei voida katsoa tarjoavan parempaa tai edes yhtä hyvää hyvinvointia kuin nautojen laitumelle laskemisen.

Näin ollen nautojen pelkässä pihatossa pitämiseksi ei ole tuotannollisia perusteita.

Tiineytyshäkeistä luopumisen taloudelliset vaikutukset

Eläinten hyvinvointikeskuksen EHK:n selvityksen mukaan emakkosikojen tiineytyshäkeissä pitämisellä ei ole vaikutusta tuottavuustuloksiin, kun sitä verrataan häkittömään ryhmäkasvatukseen. Myöskään ryhmäkasvatuksen aloitusajankohdalla eli tiineytyshäkkien rajoitetulla käytöllä ei ole merkitystä tuottavuustuloksille, kunhan eläimiä ei viedä ryhmään tiineyden kriittisenä aikana toisella ja kolmannella tiineysviikolla.

Tuotannollisia perusteita sille, että emakoiden 4 päivän tiineytyshäkissä pitäminen sallitaan edelleen, ei siis ole.

Mitä taloudellisiin investointeihin tulee, EHK:n selvityksen mukaan Suomessa sikalainvestoinnit ovat olleet hyvin vähäisiä viimeisen 10–15 vuoden aikana, joten voidaan olettaa, että iso osa sikaloista on pian siinä vaiheessa, että korjausinvestointeihin olisi joka tapauksessa ryhdyttävä. Muutostöitä ehdotetaan tuettavaksi investointi- ja hyvinvointitukijärjestelmien kautta. Investointituen avulla voidaan sikalarakentamista ohjata pitkäjänteisesti. Hyvinvointikorvaukset taas mahdollistavat eläinten hyvinvointia edistävien toimintatapojen toteuttamisen ja kannustavat niihin nopealla aikataululla sellaisissa sikaloissa, joissa se rakenteiden puolesta on pienin muutostöin mahdollista.

Porsitushäkeistä luopumisen taloudelliset vaikutukset

EHK:n selvityksen mukaan vapaaporsituksessa päästään oikeilla karsinaratkaisuilla ja ammattitaitoisella eläinhoidolla vähintään samoihin tuottavuustasoihin kuin häkkituotannossa. Myös työn määrä on kontrolloitavissa oikeilla työskentelyratkaisuilla.

Emakoiden häkkiporsitukselle ei siis ole tuotannollisia perusteita.

Kyse on ainoastaan kertainvestoinneista. EHK:n raportin mukaan siirtymäaika voi merkittävästi alentaa vapaaporsitusinvestoinnin kustannuksia. Investoinnin elinkaaren vuoksi

10–15 vuoden siirtymäaika olisi perusteltu. Siirtymää olisi tuettava riittävän suurella tuella, joka toteutetaan joko tuotantoon sidottuna tukena vapaaporsitusta käyttäville tiloille tai siirtymisinvestointien tukemiseen kohdennettuna, tai näiden yhdistelmänä.

Vapaaporsitukseen siirtymistä vauhdittaisi myös se, että kustannusnousua pyrittäisiin viemään tuotteen hintoihin. Analyysin mukaan viiden euron lisähinta porsasta kohden vapaaporsituksen porsaille riittäisi kattamaan sikalainvestoinnista muodostuvat kustannukset. Jotta markkinoilta saataisiin lisähintaa, tulisi vapaaporsitus tuotantotapana tuotteistaa. Vapaaporsituksen tuotemerkin voisi hintaluokaltaan arvioida sijoittuvan tavanomaisen ja luonnonmukaisen tuotannon välille. Luonnonmukaisesti tuotetun sianlihan kotimainen tarjonta alittaa kysynnän, joten voidaan olettaa, että myös vapaaporsitustuotemerkille riittäisi kysyntää.

Turkistarhauksesta luopumisen kustannukset

Suomessa on noin 900 turkistarhaa, joilla on Pellervon taloustutkimuksen mukaan töissä keskimäärin 1,16 henkilöä. Tarhaajien keski-ikä on yli 50 vuotta. Kokonaisuudessaan turkistarhaus työllistää noin 5000 ihmistä kun mukaan lasketaan rehu- ja huutokauppayhtiöiden henkilökunta ja muut alaan liittyvät palvelut.

Turkistarhauksen kannattavuus heilahtelee voimakkaasti suhdanteiden mukaan. Alan kansainväliset näkymät ovat laskevat yhä useamman maan kieltäessä turkistuotannon tai turkiskaupan samaan aikaan kun muotitalot ja kuluttajat luopuvat turkisten käytöstä.

Turkistarhauksen hallittu alasajo Suomessa on toteutettavissa 10 vuoden siirtymäajalla. Siinä ajassa tarhaajien enemmistö ehtii eläkkeelle, ja muille voidaan kehittää työllistymistukiohjelma uusille aloille.

Lähteet

Eläinten hyvinvointikeskus 2017: Hyvinvointia hyllylle, tietoa tarjolle - kuluttajan opas vastuullisiin valintoihin eläinten hyvinvoinnin ja tuotannon läpinäkyvyyden turvaamiseksi. <http://www.mavi.fi/ruokaketju/Documents/hyvinvointia-hyllylle.pdf>.

Eläinten hyvinvointikeskus 2013: Häkkiporsituksesta luopumisen tuotannolliset ja taloudelliset vaikutukset. <http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/Porsitusselvitys/c6f9206b-0e44-4031-affb-a5390ea4b9d6>.

Eläinten hyvinvointikeskus 2014: Selvitys nautojen parressa ja pihatossa pidon hyvinvointi- ja talousvaikutuksista. <http://www.elaintieto.fi/wp-content/uploads/2015/12/parsi-pihatto-selvitys-24.9.pdf>.

Eläinten hyvinvointikeskus 2015: Tiineytyshäkeistä luopumisen tuotannolliset ja taloudelliset vaikutukset.

http://mmm.fi/documents/1410837/1858027/elsulaki_tiineytyshakkiselvitys_2015_tammikuu.pdf/981d3016-3ebf-4b52-8eff-61ae646e3fc4.

4 Ehdotus lakiluonnoksen muuttamiseksi

Nautojen parsinavettojen kieltö

- uusien parsinavettojen rakentaminen on kiellettävä heti
- parsinavetat on kiellettävä 10 vuoden siirtymäajalla
- pihattonavettojen rakentamiseen on varattava investointitukea

Nautojen laiduntamisvelvoite

- kaikkien nautojen on päästävä 60 päiväksi laitumelle kesäaikaan, pihattonavetoille velvoitteeseen siirtymäaika
- laidunnuksen valvontaa on tehostettava

Sikojen tiineytys- ja porsitushäkkien kieltö

- uusien tiineytys- ja porsitushäkkisikaloiden rakentaminen on kiellettävä heti
- tiineytyshäkit on kiellettävä 10 vuoden ja porsitushäkit 15 vuoden siirtymäajalla
- häkittömään kasvatukseen on myönnettävä siirtymäaikana hyvinvointitukea ja sikaloiden muutos- ja rakennustöihin investointitukea
- vapaaporsitus on tuotteistettava kuluttajille

Turkistarhauskieltö

- uusien turkistarhalupien myöntäminen on lopetettava heti
- turkistarhaus on kiellettävä 10 vuoden siirtymäajalla
- turkistarhaajia on tuettava uuteen ammattiin hakeutumisessa

Jatkuvan juomaveden saannin velvoite

- kaikille eläimille on taattava jatkuva juomaveden saanti niiden pysyvissä pitopaikoissa

Muutoksissa voidaan hyödyntää paitsi lukuisia eläinlain valmisteluprosessin aikana tehtyjä selvityksiä myös muiden maiden mallia ja kokemusta.